

Sir Simon Rattle și filarmoniștii berlinezi la București

(Grigore Constantinescu – 5 septembrie 2015)

Unul dintre principalele argumente de interes pentru publicul Festivalului „George Enescu” 2015 a fost, încă de la ediția precedentă, anunțul turneului întreprins de „Berliner Philharmoniker” la București, sub conducerea lui Sir Simon Rattle. S-a vorbit mult despre această prezență de excepție, despre concertul susținut de filarmoniștii berlinezi, iar majoritatea celor care au umplut până la refuz Sala Mare a Palatului așteptau „Miracolul”, comentând programul, mai puțin accesibil, ales de dirijor. Sentimentul irealului și perfecțiunii cu care s-a manifestat ansamblul a dovedit concret calitățile cu care orchestra domină muzica, transformând-o în eveniment.

Inițial „Variațiuni pe o temă de Franck Bridge” de Benjamin Britten au detaliat sub gestul vrăjit al lui Simon Rattle fiecare calitate a membrilor ansamblului, ca și imaginea generală a performanței obținute: sunet, unitate, frazare, promptitudine la gestul dirijoral, nuanță și ritmică sensibil perfectă. După audiție, fiecare dintre ascultători înțelegea, conform sloganului răspândit pretutindeni, că „Magia există”.

Piesa de rezistență însă abia avea să urmeze – „Simfonia a IV-a” de Dmitri Șostakovici. O capodoperă cu istorie, compusă în 1936 și cântată de Kiril Kondrașin, la Moscova, trei decenii mai târziu. Victimă a prolektismului și politicii partidului comunist, Simfonia fusese interzisă pentru păcatul „formalismului” de care dăduse dovadă compozitorul. Nu ne putem închipui acum ingerința politicului în artă, în viața marelui compozitor care a învins prin rezistență posteritatea. Imens monument al stării de fapt, suferinței și opoziției, confruntării cu agresiunea, lipsa de afecțiune, speranța, lașitatea și regretul, muzica acestei capodopere pare să se inspire din epopeile dostoevskiene. Sir Simon Rattle și-a dorit să demonstreze că înțelege geniul șostakovician, că i-a descoperit mijloacele componistice cărora le poate da viață. L-am privit și ascultat cu o admirație ce depășește cu mult înregistrările difuzate de canalul „Mezzo”. Dirijorul este viu, direct, fascinant, orchestra îndeplinește cu promptitudine semnalele sale dominante. Nu se poate uita o astfel de demonstrație în care, pentru șeful de orchestră și muzicienii pe care îi conduce, normalul și firescul depășesc hotarele rațiunii și logicii, devenind pur și simplu „muzică trăită”.

Revenind la ideile evocate, în privința prezenței la noi a „Berliner Philharmoniker”, mi se pare corect să adresăm mulțumiri directorului „ARTEXTM”, Mihai Constantinescu, cel care lucrează deja la conținutul ediției 2017, pentru a obține victorii, noi evenimente, prin care continuă să scrie istoria Festivalului.